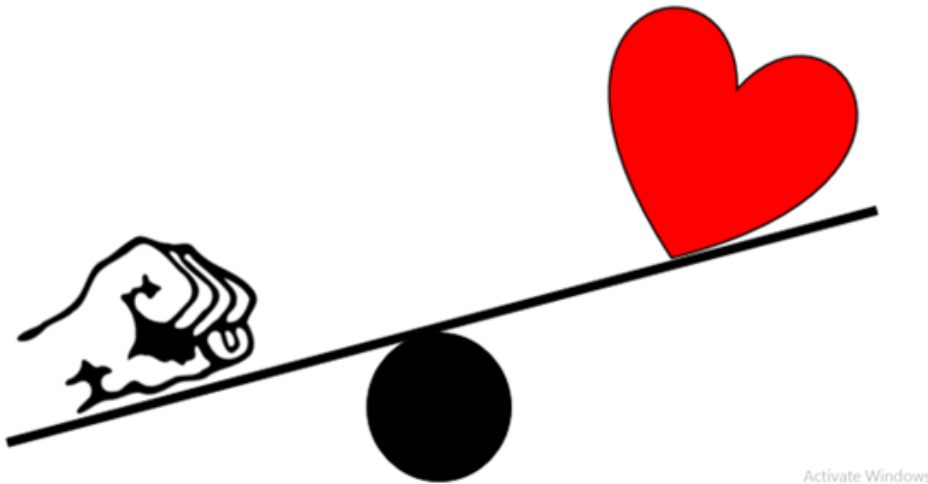

30. travnja obilježavamo Međunarodni dan odgoja bez batina

kada je važno podsjetiti sve koji sudjeluju u odgoju i obrazovanju djece u institucijama, ali i izvan njih, u obiteljskom domu, na štetnost fizičkog kažnjavanja djece ali i na obvezu zaštite djece od takvih postupaka. Taj nas dan ujedno podsjeća na dječja prava koja je sukladno Konvenciji o dječjim pravima važno osigurati svakom djetetu.

Djeca imaju bazične potrebe osjećati se: sigurno, voljeno, poštovano, vrijedno ljubavi, prihvaćeno, sposobno baš kao što imaju bazične potrebe za vodom, hranom, zrakom, tjelesnom toplinom i slično. S tjelesnim potrebama većina roditelja nema previše problema – uspješno ih prepoznaju i bez razmišljanja zadovoljavaju jer znaju da djeca bez toga ne bi mogla preživjeti. Kada dođemo do emocionalnih potreba, neki odrasli imaju određenu distancu i skepsu. Što to znači da je djetetova bazična potreba osjećati se voljeno, sigurno i poštovano? **Ako kažemo da ni bez toga dijete ne bi moglo preživjeti, mnogi roditelji rekli bi da to nije točno i da pretjerujemo.** U pravu su, dijete bi moglo preživjeti u fizičkom smislu, ali da bi preživjelo u emocionalnom smislu, potrebne su mu brojne prilagodbe i obrambeni mehanizmi.

Dijete koje doživljava uvrede, posramljivanje, ignoriranje, jednako kao i dijete koje doživljava batine od svojih najbližih, razvit će određene obrasce mišljenja, doživljavanja, emocija i ponašanja koji će mu kratkoročno možda pomoći, a dugoročno mogu biti djetetovi neprijatelji.

POSLJEDICE NASILJA U KASNIJEM ŽIVOTU NAŠE DJECE:

Roditelji adolescentice koja upada iz jedne destruktivne veze u drugu traže pomoć stručnjaka. Njen posljednji dečko bio je vrlo ljubomoran i kontrolirajući, a sve je eskaliralo kad ju je udario. Ona smatra da je to izraz njegove ljubavi i želi se vratiti bivšem dečku, od kojeg ju roditelji žele zaštititi. Kroz razgovor se saznaje da je djevojka bila često tjelesno kažnjavana kao dijete, osobito od strane oca. Kako bi emocionalno preživjela u ranoj dobi, naučila je da je osoba koja o nama brine, koja nas voli, ujedno i osoba koja nas povređuje. Njena definicija ljubavi danas je za nju destruktivna. Ili primjerice, na obradu dolazi dječak kojeg upućuje škola zbog problema u ponašanju – agresivan je prema drugoj djeci, često udara slabije od sebe, započinje verbalne sukobe, ne poštuje autoritet učitelja. Kroz obradu se saznaje da svjedoči obiteljskom nasilju te da su roditelji ponekad direktno nasilni i prema njemu.

Dječak modelira agresivno ponašanje te uči da je nasilje strategija rješavanja problema u obitelji. Još jedan primjer – djevojka je ušla u vezu s nepoznatim muškarcem putem društvenih mreža. On ju ucjenjuje golišavim fotografijama koje mu je poslala, traži da mu šalje potpuno obnažene fotografije i video zapise sebe u kompromitirajućim radnjama.

Djevojka nikome nije povjerala što se događa, roditelji ju dovode na obradu jer se počela rezati. Kroz razgovor se saznaje o njenim problemima – navodi da se zaljubila u nepoznatog muškarca jer je prvi koji joj je rekao da je dobra, draga, lijepa i poklanjao joj je pažnju. Navodi da nema povezanost s roditeljima koji puno rade, a kad su ipak zajedno, uglavnom ju posramljuju s obzirom na to da ima viška kilograma i prolazi dobrim uspjehom u školi. Nije im se povjerala jer se boji da bi ionako samo nju okrivili, da joj ne bi pomogli, nego bi ju još više posramljivali.

Nasilje ubija dobar i kvalitetan odnos. Zato promoviramo odgoj bez nasilja, kao obrazovna ustanova, kao znanost struka i zakon.

Nemojte brkati odnos bez nasilja i odnos bez granica

Mnogi roditelji brkaju odnos bez nasilja i odnos bez granica. Savjeti suvremenih psihologa često se pogrešno tumače, kao da djecu treba razmaziti i podilaziti im u svemu, što je apsolutno netočno. Isto kao što dijete ima pravo na ljubav i nježnost, ima pravo na granice i strukturu. Zašto su granice u odgoju toliko važne? Dijete koje nema vodstvo u odgoju od strane svojih roditelja, pravila ponašanja, posljedice pridržavanja i nepridržavanja tih pravila, jasno i dosljedno postavljene obveze i zadatke – nije sretno dijete. Posljedica neadekvatnog ponašanja ne mora biti udarac. Može se raditi o uskraćivanju nekih povlastica, koje nisu potreba djeteta (poput ljubavi roditelja), nego želje djeteta (poput sladoleda ili mobitela). Može se raditi o restitucijskim posljedicama, primjerice dijete koje svjesno uprlja zid, mora ga prefarbati/pomoći u tome. Važno je imati i pozitivne posljedice adekvatnih ponašanja jer djetetu nema većeg potkrepljenja od roditeljske pažnje i odobravanja.

Od batina mala djeca uče jedino da su roditelji nesigurni, u jednom trenu topli, u drugom trenu strašni, a nemaju osjećaj da svojim ponašanjem mogu predvidjeti te promjene, što ih čini prestrašenima i bespomoćnima.

Nenasilni načini reagiranja na djetetovo pogrešno, štetno, opasno ili društveno neprihvatljivo ponašanje donekle se razlikuju u odnosu na **dob djeteta**.

- **Kada je riječ o mlađoj djeci** – odvlačenje pozornosti prije negoli se problem razvije; smirivanje djeteta pronalaženjem druge zajedničke aktivnosti; pridobivanje djeteta da vas sasluša i ukazivanje na ono što je bilo pogrešno i kako se može drugačije; odmak od situacije i raspravljanje o njoj kasnije, kada se emocije smire; korištenje prekida aktivnosti; korištenje prirodnih i logičnih posljedica.

• **Kada je riječ o starijoj djeci** – razgovaranje o nepoželjnim oblicima ponašanja, korištenje prirodnih i logičnih posljedica, upućivanje djeteta da, po mogućnosti s roditeljem, nadoknadi “štetu” koju je svojim ponašanjem izazvalo i ispravi loš postupak ili pak uskraćivanje povlastica (npr. gledanja televizije ili susreta s prijateljima). U ovim je situacijama vrlo važno izbjeći vrijeđanje djeteta te ugrožavanje njegove samosvijesti i dostojanstva; naime, ono što treba osuditi jest neželjeno ponašanje, a ne dijete. Roditelj bi također trebao razmisliti o djetetovoj sposobnosti da razumije i slijedi pravila te o okolnostima i ozbiljnosti ponašanja.

Ključ uspješnog poučavanja djece da sama reguliraju svoje ponašanje leži u uspostavljanju obostranog poštovanja i u očekivanju suradnje s djecom od njihove najranije dobi. Djeca dobro reaguju na poštovanje i pozitivna očekivanja. To znači da roditelji trebaju očekivati dobro ponašanje i usredotočiti se na nj, umjesto na loše ponašanje, pobrinuti da dijete razumije što se od njega očekuje te da je to sposobno i ispuniti.

Kako bi djeci pomogli **naučiti pozitivne oblike ponašanja**, roditelji mogu:

- djetetu redovno pružati pozitivnu pozornost
- pažljivo slušati svoju djecu te im pomoći da nauče izraziti svoje osjećaje
- pomoći djeci da razumiju moguće posljedice
- poticati pojavu poželjnih ponašanja pridajući im pozornost i hvaleći ih;
- ponašati se kao što bi željeli da im se dijete ponaša, komunicirati s djetetom s poštovanjem i svojim primjerom pokazati kako se rješavaju sukobi (konstruktivno).

Podržavanje poželjnih oblika ponašanja i smanjivanje onih neželjenih najbolje uspijeva roditeljima koje njihova djeca poštuju. To od roditelja iziskuje priznavanje i prihvaćanje činjenice da i sami griješe te preuzimanje odgovornosti za svoje roditeljsko ponašanje i kvalitetu odnosa s djetetom (a ne da za sve krive dijete). **Novija istraživanja potvrđuju kako djetetova samoregulacija i suradnja nisu posljedica roditeljskih disciplinskih postupaka, već izviru iz pozitivnog odnosa roditelja i djeteta.**

Dakle, nije dijete pristojno jer smo ga tako istrenirali, nego zato jer se mi s njime i ostalima pristojno ophodimo. Upravo roditeljsko ponašanje koje pridonosi stvaranju i održavanju pozitivnog odnosa s djetetom jest ono što pruža rane temelje djetetovoj suradnji s roditeljevim zahtjevima.

Izvori:

www.hrabritelefon.hr

Poliklinika za zaštitu djece i mladeži grada Zagreba

[Predavanje za roditelje: Postavljanje granica - zašto i kako? \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)